

Bratbjergmandens saga: klog mand og folkehelt

SORINE ANDERSEN fra Tranum i Hanherred kan prale med at være klog kone i syvende led og datter af landets berømteste kloge mand, Bratbjergmanden, som nu nyder den ære at blive ophøjet til en historisk person. I sidste årgang af skriftet Vendsysselske Arbøger er hans dramatiske liv nemlig gjort til genstand for en afhandling af lokalhistorikeren J. Møller Christensen.

Mange af førkrigs-årgangenes mosefund husker sikkert endnu Bratbjergmanden, Kræn Jensen Manj, som han hed i min drengetids Hanherred-dialekt. Benbruddoktoren, som blev puttet i fængsel og bagefter hyldet af 3000 mennesker med egnens folketingsmænd i spidsen.

Chr. Jensen Mand havde ganske givet visse evner, nedarvet gennem generationer. Møller Christensen beretter, at den første af slægten, Jacob Christensen i Bækken, allerede begyndte at tage sig af egnens benbrud i 1700-tallet. Det fortsattes med hans søn og hans søn samt dennes datter Christiane, der dog havde en svaghed for brændevin og derfor helst måtte konsulteres om formiddagen, inden hun blev alt for pløret. Hendes søn, der også var klog mand og benbrudslæge, blev far til Bratbjergmanden, en af 12 børn i hjemmet. Han døde 1956, 80 år gammel.

For næsten alle de kloge mænd og koner i slægten gælder, atdder forgæves har været søgt praksis-tilladelse for dem. Christiane kunne have fået den, hvis hun havde villet tage et halvt års ophold på et sygehus, men som hun sagde: - Hwa ska a dær?

Bratbjergmanden fik flere bøder for sit virke, den første allerede i 1902 med det resultat, at 359 af egnens beboere søgte myndighederne om tilladelse for ham til at kure benbrud. Men hverken da, eller senere i 1912, da han selv søgte lykkedes det, skønt han kunne henvise til daglige bønner fra folk om hjælp. Stolt sluttede han sin ansøgning: „Jeg kan tilføje, at min fader, min bestemoder og oldefader har givet sig af med at praktisere på den måde“. Tolv sogneråd stod bag hans ansøgning, men de lægelige myndigheder var ubønhørlige, og så måtte han fortsætte uden forlov ved siden

Bratbjergmanden med kone og datter lige efter løsladelsen.

Carl Alstrup som Bratbjergmanden i „Den kloge Mand“.

af, at han blev kendt som egnens mest drevne hestehandler, hvis to meter høje skikkelse ragede op ved markeder i miles omkreds.

I 1927 fik lægerne endelig ram på ham. Han blev puttet i Fjerritslev Arrest for kvaksalveri, men politiet måtte løslade ham en dag før tiden og føre ham ud gennem en bagdør for at undgå planlagte demonstrationer, hvor flere tusinde

ville tage mod ham og føre ham til Brovst i triumf. I arresten havde han i den måned, han sad inde, haft besøg af 246 patienter, der kom for at trøste ham.

Efter løsladelsen måtte han tage både Brovst og Fjerritslev kro i brug for at få plads til de 3000 der ville hylde ham ved et fælles kaffebord. Der blev flaget over hele Nordjylland, og folketingsmand Carl Sørensen fra Venstre, den lokale hævding, sagde i sin hyldestale: „Lægerne kan ikke tåle ham, men der må dog være noget ved ham, siden folk søger ham“. Jensen Mand fik overrakt en gave på 3100 kr. - og et guldur med inskription. Han takkede bevæget og sagde: „Det styrker mæ' i bestræbelsen for å fortsæt mi gjerning“.

Og det gjorde han så med forsikringen om, at han var taknemlig for sine evner, men gav alene Gud æren.

Nu var Bratbjergmanden på det nærmeste urolig. Kørte åbenlyst rundt i sin høje Ford, gav højt oppe i 70'erne ugentlige konsultationer på Afholdshotellet i Nørresundby, hvor patienterne stod i kø. Og endnu en gang skulle han opleve berømmelsen. Det var, de Carl Alstrup efter et personligt studium kopierede ham til de mindste detaljer i filmen „Den kloge Mand“. Da Bratbjergmanden så filmen, undrede han sig over, som „han lignede mæ. Om det så var mi måd å sej (sidde) på på vognen samme mæ mi' broged' hund, som han minsandten havde opsnuset en magen til“

Mindet om Bratbjergmanden, der havde røntgenøjne og kunne føle benbrud uden på huden og som kendte eksemens hemmeligheder, lever stadig. På en vendsysselsk kro fik jeg forleden en bjesk. Den hed „Bratbjergmandens bjesk“. Værten havde den fra sin forgænger, der havde den fra Bratbjergmanden selv med anbefaling mod alskens skidt om morgenen. Her er opskriften, doseret efter fingerspids-gefüh.

En dusk malurt i en halv Brøndum, krydset med lidt ingefær, nelliker, muskat og et skvæt hyldebær-saft. Husk endelig hyldebær-saften. Jydepotten.

Bratbjergmandens fængsling og festlige løsladelse vakte så stort postyr, at historien endte i „Blæksprutten 1929“, ledsaget af denne tegning af Alfred Schmidt.